

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්වගණනය කළ මතය

සීමාසහිත එක්සත් ප්‍රවෘත්ති පත්‍ර සමාගමේ 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය , හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ තොරතුරු ද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාළ සටහන් වලින් සමන්විත 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නාවූ මතය වේ.

1.2 තත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්වගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතියටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සමාගම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය සමාගම ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16 (1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සමාගමේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසු බවින් යුතුව ක්‍රියාකරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම්කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නාවූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන් ,ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාත්විත මහභූරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මහභූරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද ,අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත්වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ සමාගමේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ සමාගමේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, සමාගම ක්‍රියාකර ඇති බව,

- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම නිර්දේශය නොවීම

(අ) 1995 අංක 15 දරන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිත පනතේ 5 වන වගන්තිය සහ 1999 අප්‍රේල් 07 දිනැති අංක 1074/7 දරන අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රය ප්‍රකාරව සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරන රාමුව ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත විය යුතු වුවත්, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්ව සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත සමාගම විසින් මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව වශයෙන් අනුගමනය කර තිබුණි.	කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා වන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයේ 1 වන කොටස ප්‍රකාරව සමාගමේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව තීරණය කොට 2011 වර්ෂයේ සිට ගිණුම් පවත්වාගෙන ගොස් තිබේ.	ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත අනුගමනය කළ යුතුය.
(ආ) කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයේ 24 හි පරිච්ඡේද අංක 24.4 (ආ) ඡේදයට පටහැනිව, සමාගම සතු කොටස් ආයෝජන විකිණීමෙන් ලැබූ මුදලින් ගෙවීම් කළ රු.194,384,324 ක සේවක වන්දි, සමාලෝචිත වර්ෂයේ ලද රාජ්‍ය ප්‍රදානයෙන් දරන ලද වියදමක් ලෙස සලකා රාජ්‍ය ප්‍රදානය හඳුනා ගැනීම සිදු කර තිබුණු බැවින්, සමාලෝචිත වර්ෂයේ වෙනත් ආදායම් එම ගණනින් වැඩියෙන්ද හා සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ වෙළඳ හා වෙනත් ගෙවිය යුතු දෑ එම ගණනින් අඩුවෙන් ද දක්වා තිබුණි.	2022 වර්ෂයේදී ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම ගැන්වීමේ ක්‍රමය ආරම්භ කර 2023 වසරේදී ගෙවීම් කරන ලදී. ඒ අනුව වෙනත් ආදායම් හා වෙනත් ගෙවිය යුතු අයිතම වල වැඩිවීමක් / අඩුවීමක් පෙන්නුම් නොකරයි.	ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියට අනුකූලව රජයේ ප්‍රදාන නිවැරදිව හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කළ යුතුය.
(ඇ) කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයේ පරිච්ඡේද අංක 10 හි 10.21 ඡේදය ප්‍රකාරව, 2022 වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාළ විගණනය විසින් පෙන්වා දුන් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී නිවැරදි නොකල ගිණුම්කරණ දෝෂවල වටිනාකම රු.180,651,650 ක් විය.	රු.455,715 අදාළ ගැලපුම් 2024 වර්ෂයේදී සිදු කරනු ලැබේ. රු.180,195,935 ක් 2023 වර්ෂයේ නිවැරදිව හඳුනාගෙන ඇත.	අදාළ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියට අනුකූලව ගැලපීම් සිදු කළ යුතුය.

(ඇ) කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා වන ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයේ පරිච්ඡේද අංක 29 හි 29.27 ඡේදය අනුව සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් දිනට විලම්භිත බදු වගකීම/(වත්කම) ගණනය කිරීම සියයට 30 බදු අනුපාතය යටතේ ගණනය කළ යුතු වුවද, ඊට පටහැනිව සමාගම විසින් සියයට 28 බදු අනුපාතය යටතේ ගණනය කර තිබීම නිසා සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් දිනට පැවතිය යුතු විලම්භිත බදු වත්කම හා උප ලේඛනය අනුව විලම්භිත බදු වත්කම අතර රු.6,282,000 ක වෙනසක් පැවතුණි. තවද, මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට අදාළ සටහන් අංක 11 හි සහ 28 හි සමාගම සඳහා අදාළ බදු අනුපාතය සියයට 30 වශයෙන් දැක්විය යුතු වුවද එය සියයට 28 ලෙස දක්වා තිබුණි.

අදාළ වර්ෂයේ බදු පෙර අලාභයක් පවතින බැවින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට කිසිදු බලපෑමක් නැත.

සමාගමට අදාළ බදු අනුපාතය නිවැරදිව හඳුනාගෙන බදු ගණනය කළ යුතුය.

(ඉ) කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා වන ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයේ පරිච්ඡේද අංක 17හි 17.20 ඡේදයට පටහැනිව ඉකුත් වර්ෂයේ ජුනි මාසයේ සිට භාවිතයට ගන්නා ලද රු. 2,912,000 ක් වූ පරිගණක හා උපාංග ස්ථාපිත කිරීම් යටතේ වූ වත්කමේ වටිනාකමින් හරි අඩක් වූ රු.1,456,000 ක් පමණක් හඳුනා ගැනීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ වත්කමේ ආරම්භක ශේෂය එම ගණනින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි. තවද, වත්කමේ ක්ෂය වියදම අඩුවෙන් හඳුනා ගැනීම හේතුවෙන් ඉකුත් වර්ෂයේ ලාභය රු.212,333 කින් අධි ගණනය වී තිබූ අතර සමාලෝචිත වර්ෂයේ ක්ෂය රු.60,666කින් උණ ගණනය වී තිබුණි.

2022 වර්ෂයේදී භෞතිකව ලැබී මෙහෙයුම් සඳහා භාවිතා කර තිබූ බැවින් ක්ෂය ප්‍රතිපාදන සිදු කොට තිබේ. තාක්ෂණික ගැටළුවක් පැවති බැවින් සියයට 50 ක ප්‍රමාණය ප්‍රාග්ධනිත කිරීම සිදු නොකරන ලදී.

ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියට අනුකූලව ක්ෂය ප්‍රතිපාදනය සිදු කළ යුතුය.

(ඊ) කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තිත්වයන් සඳහා වන ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයේ පරිච්ඡේද අංක 10හි 10.21 ඡේදය ප්‍රකාරව, සමාගම විසින් බැංකු ණය පොළී, බැංකු ගාස්තු, වරිපනම්, කල්බදු ණය පොළී සහ ක්ෂය වියදම් යනාදියෙහි පෙර කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ වැරදිවල මුළු වටිනාකම රු. 3,014,489ක් අතීතානුයෝගීව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගලපා නොතිබුණි.

මෙම වටිනාකමේ ඇතුළත් සමහර අයිතම පෙර වර්ෂවල ගැලපීම සඳහා ප්‍රමාණාත්මක නොවන අතර එම ලේඛනයේ මුළු වටිනාකම ලාභයට වන බලපෑම රු.17,211 කි.

පෙර කාල පරිච්ඡේදයට අදාළ වැරදි නිවැරදි කිරීමේදී ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයට අනුකූලව ගැලපීම් සිදු කළ යුතුය.

(උ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් දිනට සමාගමට එදිරිව ගොනු කර ඇති අපහාස නඩු සම්බන්ධ වන්දි ඉල්ලීම් වලින් රු.513,500,000 ක වන්දි මුදල් දිස්ත්‍රික්

රුපියල් මිලියන 500 සඳහා වන අපහාස නඩුව සඳහා ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ අභියාචනාවක් විභාග වන බැවින් හා එහි ප්‍රගතිය සලකා බලා ඉදිරියේදී ප්‍රතිපාදන

ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත යට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අසම්භාව්‍ය බැරකම් පිළිබඳව

උසාවියේ නියෝගය පරිදි සමාගමට ගෙවීමට නියෝග කර තිබූ නමුත් රු.13,500,000 ක් සඳහා පමණක් සම්පූර්ණ වන්දි ලෙස වෙන්කිරීමක් සිදු කර තිබුණු අතර ,එක් අපහාස නඩු තීන්දුවකට අදාළව ගෙවීමට නියම කල රු.500,000,000 ක වන්දිය සඳහා සියයට 0.4 ක එනම් රු.200,000 ක ප්‍රතිපාදනයක් පමණක් සිදු කර තිබුණි. තවද, මෙම නියෝගය අභියෝගයට ලක් කරමින් සමාගම විසින් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ අභියාචනා නඩුවක් ගොනු කර තිබුණද එම නඩු කටයුත්ත මෙතෙක් අවසන් වී නොතිබුණි. උක්ත දිස්ත්‍රික් උසාවියේ නියෝගය පරිදි තව දුරටත් ප්‍රතිපාදනය කල යුතු රු.498,000,000 ක් ප්‍රතිපාදනය නොකිරීම නිසා සමාගමේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවදානමකට ලක්වීමේ හැකියාව පිළිබඳව විගණනයේදී බැහැර කළ නොහැක. තවද, කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයේ පරිච්ඡේද අංක 21 හි 21.14 (ආ) ප්‍රකාරව මෙම රු.500,000,000 ක වන්දි මුදල පිළිබඳව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සටහන් තුළින් හෙලිදරව් කිරීමක් හෝ සිදු කර නොතිබුණි.

අවශ්‍ය නම් ඒ සඳහා අවශ්‍ය ක්‍රියා මාර්ග ගනු ලබයි.

හෙලිදරව් කිරීම් සිදු කළ යුතුය.

(ඌ)කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අස්තීත්වයන් සඳහා වූ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතයන්හි පරිච්ඡේද අංක 11 හි 11.13 ප්‍රකාරව මූල්‍ය වගකීම ගනුදෙනු පිරිවැය මත හඳුනා ගෙන නොතිබීම නිසා සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් දිනට ණයහිමි (විදේශ) ශේෂය රු.642,925 ක් අඩුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ දක්වා තිබුණි.

ඉදිරියේදී මෙවැනි දෝෂ වළක්වා ගැනීමට පියවර ගනු ලැබේ.

ණය හිමි ශේෂයන්හි නිවැරදි වටිනාකම හඳුනාගෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළ දැක්විය යුතුය.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළව මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම් යටතේ ගෙවූ බැංකු ණය හා ගෙවූ කල්බදු වාරිකවල එකතුව විගණනයේ ගණනය කිරීම අනුව පිළිවෙලින් රු.77,559,204 ක් හා රු.6,299,234ක් වුවද සමාගමේ ගණනය කිරීම අනුව එය පිළිවෙලින් රු.78,725,804ක් හා රු.6,631,273ක් වූ බැවින් සමාලෝචිත වර්ෂයේ ගෙවූ බැංකු ණය රු.1,166,600 ක් හා ගෙවූ කල්බදු වාරික රු.332,039ක් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.	බැංකු ණය පොළී හා කල්බදු වාරික 2023 වර්ෂයට අදාළව ගිණුම් ගත වී ඇති බැවින් මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ අදාළ ගැලපුම් සිදු කර ඇත.	මූල්‍ය ක්‍රියාකාරකම්වලින් වූ මුදල් ප්‍රවාහයන් නිවැරදිව හඳුනාගත යුතුය.

<p>(ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් යටතේ මුදලින් ලද පොළී ආදායම හා මුදලින් ලද ගොඩනැගිලි කුලී ආදායම විගණනයේ ගණනය කිරීම අනුව පිළිවෙලින් රු.83,166,673 ක් හා රු.76,935,000 ක් වුවද සමාගමේ ගණනය කිරීම අනුව එම අයිතම පිළිවෙලින් රු.89,478,835 ක් හා රු.82,294,000ක් වූ බැවින් මුදලින් ලද පොළී ආදායම රු.6,312,163 ක් හා ගොඩනැගිලි කුලී ආදායම රු.5,358,000 ක් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.</p>	<p>ලැබූ පොළී ආදායම සමන්විත වන්නේ රඳවා ගැනීමේ බදු රු මිලියන 3.8 කින් හා කල්පිරීමට පෙර ආපසු ගැනීම් නිසා වූ අලාභය වන රු මිලියන 2.4 කිනි. මෙම අයිතම 2 කම ස්ථාවර තැන්පතු සම්බන්ධයෙන් වන නිසා ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් යටතේ වර්ගීකරණය කර ඇති අතර ලැබූ කුලී ආදායම වෙනසට හේතුව රඳවා ගැනීමේ බදු ඇතුළත් වී තිබීමයි .</p>	<p>ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම්වලින් වූ මුදල් ප්‍රවාහයන් නිවැරදිව හඳුනා ගත යුතුය.</p>
---	---	--

<p>(ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් යටතේ ගෙවූ පොළී වියදම විගණනයේ ගණනය කිරීම අනුව රු.65,452,270 ක් වුවද සමාගමේ ගණනය කිරීම අනුව එය රු.63,835,035 ක් වූ බැවින් ගෙවූ පොළී වියදම රු.1,617,235 ක් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි .තවද, සමාලෝචිත වර්ෂයේදී කල් පිරීමට පෙර ස්ථාවර තැන්පතු ආපසු ගැනීම හේතුවෙන් ඇති වූ රු. 2,439,657ක අලාභය මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් යටතේ බදු පෙර ලාභයට ගැලපුම් කර නොතිබුණු අතර ,කාරක ප්‍රාග්ධන වෙනස්වීම් යටතේ වෙළඳ හා අනෙකුත් ගෙවිය යුතු දෑ වල වෙනස්වීම් විගණනයේ ගණනය කිරීම අනුව රු.74,670,000 ක් වුවද සමාගම විසින් දක්වා තිබුණු වටිනාකම රු.77,861,000 ක් වූ බැවින් වෙළඳ හා අනෙකුත් ගෙවිය යුතු දෑ වල වෙනස්වීම් රු.3,191,000 ක් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.</p>	<p>බැංකු ණය පොළී හා කල්බදු වාරික 2023 වර්ෂයට අදාළව ගිණුම් ගත වී ඇති බැවින් මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනයේ අදාළ ගැලපුම් සිදු කර ඇති අතර කල්පිරීමෙන් පසු ඇති වූ අලාභය ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම් යටතේ වර්ගීකරණය කර පෙන්වා ඇත.</p>	<p>වියදම් ප්‍රවාහයන් නිවැරදිව හඳුනා ගෙන මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය නිවැරදිව පිළියෙල කළ යුතුය.</p>
--	--	--

<p>(ඈ)සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් දිනට ස්ථාවර තැම්පතු 05කට අදාළව පොළී ආදායම රු.658,584 ක් අඩුවෙන් හඳුනාගෙන තිබුණි.</p>	<p>ඉදිරියේ මේ සම්බන්ධයෙන් අදාළ ගැලපීම් සිදු කරනු ලබයි.</p>	<p>පොළී ආදායම් නිවැරදිව හඳුනා ගෙන ගිණුම්ගත කළ යුතුය.</p>
--	--	--

<p>(ඉ) 2022 වර්ෂයේදී සේවය අවසන් කළ සේවකයෙකුට පාරිතෝෂික ගෙවීම් සඳහා නිකුත් කළ රු.517,822 ක වෙක්පත බැංකුවට ඉදිරිපත් කර නොතිබීම නිසා සමාලෝචිත වර්ෂයේදී එම වෙක්පත අවලංගු කර තිබූ නමුත් වර්ෂය අවසානයේ එකී සේවකයා වෙනුවෙන් පාරිතෝෂික වෙන් කිරීම් සිදු කර නොතිබුණු බැවින් පාරිතෝෂික වගකීම් එම ගණනින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.</p>	<p>අදාළ සේවකයා වෙනුවෙන් පාරිතෝෂික ගෙවා තිබෙන අතර ඒ නිසා නැවත පාරිතෝෂික වෙන් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පැන නොනඟී.</p>	<p>පාරිතෝෂික වෙන්කිරීම් නිවැරදිව කළ යුතුය.</p>
---	--	--

<p>(ඊ) සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී එකතුව රු.13,950,096 ක් වූ සෘජු ප්‍රේෂණ නිවැරදිව හඳුනා ගැනීමකින් තොරව විවිධ ආදායම් වශයෙන් ගිණුම්ගත කර තිබුණි.</p>	<p>සෘජු ප්‍රේෂණ සම්බන්ධ නිවැරදි තොරතුරු ගණුදෙනුකරුවන්ගෙන් ලබාගැනීමට අවශ්‍ය කටයුතු තවදුරටත් කරනු ලැබේ.</p>	<p>සෘජු ප්‍රේෂණ හඳුනාගැනීමේ ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වා දිය යුතුය.</p>
--	---	--

(උ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් දිනට විවිධ ආදායම් යටතේ වූ ලේක් හවුස් මිඩියා ඇකඩමි ආදායම රු.1,184,509 ක් වූ අතර, මෙම ඇකඩමියේ පවත්වන ලද වැඩසටහන්, ඩිජිටල් මා හා විවිධ පාඨමාලාවන්ට අදාළ සම්පත් දායක දීමනා හා අනෙකුත් වියදම් වල එකතුව වූ රු.1,340,015 ක් එම ආදායමට හිලවී වි තිබුණු බැවින්, ලේක් හවුස් මිඩියා ඇකඩමි සම්බන්ධ ගිණුම් තැබීමේදී ලාභ මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස හඳුනා ගෙන නොතිබුණි.

2024 වර්ෂයේදී ලාභ මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස හඳුනාගෙන ගිණුම් කටයුතු කරනු ලබයි.

ලාභ මධ්‍යස්ථානයන් ලෙස හඳුනාගෙන ගිණුම් කටයුතු සිදු කළ යුතුය.

1.5.3 නොසැසඳූ පාලන ගිණුම් හෝ වාර්තා

විෂයය	මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව වටිනාකම රු.	අනුරූපී වාර්තා අනුව වටිනාකම රු.	වෙනස රු	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
තොග අයිතම 16 කට අදාළව භෞතික තොග ශේෂය සහ තොග ලෙජරය අනුව ශේෂය අතර වෙනස්කම් වලට අදාළ හේතු හඳුනා ගෙන නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කර නොතිබීම.	219,688,469	214,351,484	5,336,985	මෙම තොග වෙනස්කම් වලට අදාළ නිවැරදි කිරීම් 2024 වර්ෂය තුළදී සිදුකිරීමට අවශ්‍ය කටයුතු සිදුකරනු ලැබේ.	තොග වෙනස්වීම් නිවැරදිව හඳුනා ගෙන ගැලපීම් සිදු කළ යුතුය.

1.5.4 ඒකාබද්ධ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම.

විගණන නිරීක්ෂණ	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් දිනට පරිපාලිත සමාගමේ ජංගම ගිණුමේ රු.18,637,747ක් වූ සමාගම විසින් ගෙවිය යුතු ශේෂය ,වෙළඳ හා අනෙකුත් ගෙවිය යුතු දෑ යටතේ දැක්විය යුතු වුවත් , එම ශේෂය වෙළඳ හා අනෙකුත් ලැබිය යුතු දෑ වලින් හිලවී කර දැක්වීම නිසා සමාගමේ ලැබිය යුතු වෙළඳ හා අනෙකුත් දෑ හා ගෙවිය යුතු වෙළඳ හා අනෙකුත් දෑ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල එම වටිනාකමින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	ඊළඟ මූල්‍ය වර්ෂයේ ජංගම වගකීමක් ලෙස වර්ගීකරණය කිරීමට කටයුතු කරනු ලබයි.	පරිපාලිත සමාගමේ ලැබිය යුතු හා ගෙවිය යුතු වෙළඳ හා අනෙකුත් දෑ නිවැරදිව දැක්විය යුතුය.

1.5.5 විගණනය සඳහා ලිඛිත සාක්ෂි නොවීම

විෂය	මුදල	නොසැපයූ විගණන සාක්ෂි	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සභාපතිවරයා ඇතුළු අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයට ගෙවන ලද පාරිශ්‍රමික හා දීමනා	රු.43,342,795	ගෙවන ලද පාරිශ්‍රමික හා දීමනා තහවුරු ගැනීමට අදාළ විස්තර	සමාගමේ සභාපති සහ අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ වැටුප් පත්‍රිකා 2023 අගෝස්තු 25 වන දින විගණන කාර්යාලය වෙත ඉදිරිපත් කර ඇත.	2023 අගෝස්තු 25 වන දින විගණනයට ඉදිරිපත් කර තිබූ නමුත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ශේෂයට අදාළ ගෙවීම් තහවුරු කිරීමට අදාළ තොරතුරු විගණනයට නියමිත කාලය තුළ ලබාදිය යුතුය.
(ආ) වෙනත් ප්‍රතිපාදන	රු.4,252,100	සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ කළ ගෙවීම් තහවුරු කිරීමට අදාළ සාක්ෂි	මෙහි ගෙවීම් වලට අමතරව ගැලපීම් හා වෙන්කිරීම් ද ඇතුළත් වේ. ගෙවීම් සම්බන්ධ සාක්ෂි විගණනය වෙත ලබාදී ඇත.	උපලේඛනයේ වටිනාකම තහවුරු කිරීමට අවශ්‍ය තොරතුරු විගණනයට ලබාදිය යුතුය.
(ඇ) කුලී ගෙවීම්	රු.4,016,300	කුලී පදනම මත ප්‍රවාහන පහසුකම් ලබා ගනු ලබන වාහන 02 කට අයත් කුලී ගිවිසුම්	අදාළ වාහන 2ක් සම්බන්ධයෙන් වන ගිවිසුම් පිළියෙළ කොට අත්සන් කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගෙන තිබේ.	ගෙවීම් තහවුරු කිරීමට අවශ්‍ය තොරතුරු විගණනයට ලබාදිය යුතුය.

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ලැබිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ මුළු ණයගැතියන්ගෙන් සනාතන ලිපි යැවූ රු.635,440,585 ක් වූ ණයගැතියන් 748 ක ශේෂයෙන් රු.593,107,986 ක ණයගැතියන් 694 දෙනෙකු ප්‍රතිචාර දක්වා නොතිබීම හේතුවෙන් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ සියයට 93 ක ණයගැති ශේෂ තහවුරු නොවීය. තවද, ප්‍රතිචාර ලද ණයගැතියන්ගෙන් රු.6,331,424 ක් වූ ණයගැතියන් 14 දෙනෙකු පමණක් සමාගමේ ණයගැති ශේෂ සමග එකඟ වී තිබුණු අතර එකඟ නොවූ ශේෂය රු.31,026,124 කි. එම එකඟ නොවූ ණයගැතියන් 30 දෙනාගෙන් 10 දෙනෙකු පමණක් සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් දින රු.3,771,747 ක වෙක්පත් නිකුත් කර තිබුණි. ඒ අනුව, ප්‍රතිචාර ලද ණයගැතියන්ගෙන් සියයට 60 ක ප්‍රතිශතයක් සමාගමේ ණයගැති ශේෂ සමග එකඟ නොවූ අතර සියයට 14 ක ප්‍රතිශතයක් පමණක් එකඟ වී තිබුණි.	මෙම තත්ත්වය අපගේ පාලනයෙන් තොරය.	ණය අයකර ගැනීම සඳහා කළමනාකරණය කටයුතු කළ යුතුය.

- (ආ) සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් දිනට සේවකයන් විශ්‍රාම යාම, සේවය අවසන් කිරීම හෝ මියයාම නිසා සමාගමෙන් ඉවත් වූ වසර 01 සිට වසර 25 දක්වා අය කර නොගත් සේවකයන් 17 දෙනෙකුගෙන් ලැබිය යුතු එකතුව රු.6,359,729ක් වූ ශේෂයන් අය කර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි. නීති මගින් අයකර ගැනීමේ කඩිනමින් ණය අයකර කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීමට නීති ගැනීමට කටයුතු කළ අංශයට යොමු කොට අයකර යුතුය. ගැනීමේ කටයුතු සිදුවෙමින් පවතී.
- (ඇ) සමාගම රජයේ අමාත්‍යාංශ, දෙපාර්තමේන්තු, සංස්ථා සහ විවිධ පාර්ශවයන්ට සමාගමේ ප්‍රකාශන ග්‍රාහක පදනම මත ලබා දී තිබුණු අතර, සමාලෝචිත වර්ෂයේ අවසන් දිනට ලැබිය යුතු රු.16,423,365 ක් ශේෂය තුළ එකතුව රු. 7,038,276 ක් වූ වර්ෂ 02 ඉක්මවූ ණයගැතියන් 132 ක් විය. පැවති ණය ශේෂයන්ගෙන් ණය ශේෂ අයකර බොහොමයක් අයකරගෙන ඇති ගැනීමට කටයුතු කළ අතර පවතින ශේෂයට අදාළව ද යුතුය. අයකර ගැනීම් සිදුවෙමින් පවතී.
- (ඈ) 2014 වර්ෂයේ සිට ලැබිය යුතු ශේෂයක් ලෙස දැක්වෙන 2017 වර්ෂයේ සිට සමෘද්ධි සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව බවට පත් වූ දිවුනුගම සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් රු.2,209,560ක් වූ ශේෂය සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් දින වන විටත් අයකර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි. 2014 වර්ෂයේදී සමෘද්ධි අධිකාරියේ ඉල්ලීම මත බුදුසරණ පුවත්පත් 192665 ක පිටපත් සංඛ්‍යාවක් ලබාදුන් අතර එම වටිනාකමින් රු.2,400,000 ක මුදලක් ලැබී ඇත. ඉතිරි මුදල මේ දක්වා ලැබී නොමැති අතර මේ සම්බන්ධයෙන් අඩමාන ණය වෙන් කිරීමක් සිදුකර තිබේ.

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය	
(අ) රජය සතු සමාගම් වල යහපාලනය සඳහා වන මාර්ගෝපදේයේ පරිච්ඡේද අංක 2.6	ආයතනයක ස්වාධීනව පවත්වාගෙන පටහැනිව සමාගම් පිලිබඳව නිලධාරීන්ගේ විසින්ම නිලධාරීන්ගේ විසින්ම සමාගමේ ප්‍රධානීන්ගේ (නීති) තනතුරේ වැඩ බැලීම සඳහා පත් කර තිබුණි.	ලේකම් තනතුර යායුතු වුවද, ඊට තනතුර දරන ප්‍රධානී (නීති) සමාගමේ ප්‍රධානීන්ගේ (නීති) තනතුරේ වැඩ බැලීම සඳහා පත් කර තිබුණි.	නීති ප්‍රධානී තනතුර සඳහා අලුතින් බඳවා ගැනීමක් සිදු නොකර නීතිඥවරියක වශයෙන් කටයුතු කරන සමාගමේ ලේකම්වරිය පත්කර ඇත.	සමාගම් ලේකම් තනතුර ස්වාධීන විය යුතුය.
(ආ) 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 38(1) (ඉ) වගන්තිය	විගණකාධිපතිවරයාට අවශ්‍ය වන පරිදි නිශ්චිත කාල සීමාවක් තුළ සියළු විගණන විමසුම්වලට පිළිතුරු සැපයීම සිදුවන බවට ආයතනයේ ගණන්දීමේ නිලධාරියා වගකිවයුතු වුවද 2023 නොවැම්බර් 10 දින සිට 2024 අප්‍රේල් 05 දින දක්වා නිකුත් කළ විගණන විමසුම් 06 ක් සඳහා 2024 අගෝස්තු 08 දින වන විටත් පිළිතුරු ලබාදීමට කටයුතුකර නොතිබුණි.	විගණන විමසුම් සඳහා නියමිත දිනට පිළිතුරු ලබාදීමට කටයුතු කරනු ලැබේ.	විගණන පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතුය.	

(ඇ) PED 01/2021 (i) විගණන හා කළමනාකරණ කමිටුවේ BP 331-34/23 අංක දරණ වකුලේඛය රාජ්‍ය ව්‍යාපාර අනුමැතිය ලබා ගැනීමකින් තොරව, බීපී.331 – 34/23 අංක දරණ අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල තීරණය මත පමණක් පදනම්ව සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී රු.859,032ක් වූ ණයගැති ශේෂ ලියා හැර තිබුණි.

අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල තීරණය මඟින් අනුමැතිය ලබාදී තිබෙන්නේ රු.1,588,832 ක් වූ ණයගැති වටිනාකමින් රු.25,000 ට වඩා අඩු අහරු වෙක්පත්වලට අදාළ ණයගැතියන් පමණි.

(ඈ) 1983 අංක 12 දරන පාරිතෝෂික ගෙවීමේ පනතේ 13 වන වගන්තිය යම් කම්කරුවකු ඔහු විසින් සිදුකරන ලද අලාභයේ හෝ පාඩුවේ ප්‍රමාණයට පාරිතෝෂිකය අහිමි කරනු ලැබිය යුතු වුවද, ආයතනයේ හිටපු අලෙවි ප්‍රධානී වගකීම් පැහැර හැරීම හේතුවෙන් ආයතනයට සිදුකළ රු.18,719,995 ක මූල්‍ය අලාභය අයකර ගැනීමට සමාගම කිසිදු ක්‍රියාමාර්ගයක් නොගෙන රු.3,761,385 ක් වූ පාරිතෝෂික ගෙවීම් සිදු කර තිබුණි.

ආයතනයේ කළමනාකාරිත්වය සහ හිටපු අලෙවි ප්‍රධානී සමාගම සමඟ ඇතිකරගත් ගිවිසුමකට අනුව ඔහු විසින් කම්කරු විනිශ්චයාධිකාරිය සහ කම්කරු කාර්යාලය වෙත සමාගමට එරෙහිව ගොනු කරනු ලැබූ නඩු කටයුතුවලින් ඉල්ලා අස්කර ගැනීමේ පොරොන්දුව ප්‍රකාරව ඇති කර ගන්නා ලද ගිවිසුමක් මත ඔහුට හිමිකම් තිබූ පාරිතෝෂික මුදලට සමාන මුදලක් කළමනාකාරිත්වයේ උපදෙස් මත ගෙවා ඇති බැව් අනාරවණය වේ.

1.8 මුදල් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
සමාගමේ දුර්වල මූල්‍ය කළමනාකරණය හේතුවෙන් වර්ෂයක කාලයක් සඳහා ආයෝජනයකර තිබූ වටිනාකම රු.88,553,368ක් වූ ස්ථාවර තැම්පතු 3ක් කල්පිරීමට නියමිත දිනට පෙර සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී ආපසු ලබා ගැනීමට කටයුතු කර තිබුණු අතර ඒ හේතුවෙන් රු.2,694,317 ක පොළී ආදායමක් අහිමි වී තිබුණි.	2023 වර්ෂයේ ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම ගිය සේවකයින්ගේ පාරිතෝෂික දීමනා ගෙවීම සඳහා අදාළ ස්ථාවර තැන්පතු 3 කල්පිරීමට පෙර නිදහස් කර ගැනීමට සිදුවිය.	කෙටිකාලීන ආයෝජනයන් තුළින් වැඩි ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමේ අවස්ථා පිළිබඳව කළමනාකරණය අවධානය යොමු කළ යුතුය.

1.9 බදු රෙගුලාසිවලට අනුකූල නොවීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවේ අංක SEC/2022/E/03 දරණ 2022 දෙසැම්බර් 23 දිනැති වකුලේඛයේ අංක (1) හා SEC/2023/E/01 දරණ 2023 පෙබරවාරි 14 දිනැති වකුලේඛයේ අංක (4) ප්‍රකාරව වාහන කුලීය මත සියයට 10 රඳවා ගැනීමේ බදු අඩු කිරීමට යටත් විය යුතු වුවද සමාලෝචිත	මෙම ගෙවීම් සිදුකරනු ලබන්නේ ලබාගන්නා ප්‍රවාහන සේවා සඳහා වන අතර, කුලී පදනම මත ලබාගත් වාහන සඳහා නොවේ. එබැවින් මෙම ප්‍රවාහන ගාස්තු සඳහා අදාළ වන්නේ 2023 පෙබරවාරි 14 දිනැති දේශීය ආදායම් බදු දෙපාර්තමේන්තු වකුලේඛන අංක	කුලී ගෙවීමේදී රඳවාගත් බදු අඩු කළ යුතුය.

වර්ෂය තුළදී ගෙවන ලද රු.3,892,886 ක් වූ SEC/2023/01 හි 3 ඡේදයේ අර්ථ දක්වා වාහන කුලී ගෙවීම් මත අඩු කල යුතු ඇති ප්‍රවාහන ගාස්තු ගෙවීමේ ක්‍රියා රු.389,288 ක රඳවා ගැනීමේ බදු අඩු පටිපාටියයි. කිරීමකින් තොරව කුලී ගෙවීම් සිදු කර තිබුණි.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.31,365,000 ක ලාභයක් වූ අතර ඊට ප්‍රතිවිරුද්ධ ඉකුත් වර්ෂයේ පාඩුව රු. 197,358,000 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු. 228,723,000 ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම වර්ධනයට ප්‍රධාන වශයෙන් ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම ගැන්වීම සඳහා රජයෙන් ලැබූ ප්‍රදානය හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 අනාර්ථික ගනුදෙනු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
2008 දෙසැම්බර් මස සමාගම විසින් ලංකා පුවත් ලිමිටඩ් හි කොටස් 1200ක් මිලදී ගැනීම සඳහා රු.1,200,000 ක මුදලක් වැය කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත් 2023 දෙසැම්බර් 31 වන විටත් කිසිදු ප්‍රතිලාභයක් ලැබී නොතිබුණි.	ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය යටතේ පවතින ලංකා පුවත් සමාගම 2014 වසරේ සිට ක්‍රියාත්මක නොවන සමාගමකි.	ප්‍රතිලාභ ලැබෙන පරිදි ආයෝජනයන් සිදු කළ යුතුය.

3.2 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සමාගමේ ප්‍රධාන ආදායම් ප්‍රභවය වූ පුවත්පත් දැන්වීම් පල කිරීමට අදාළව අනුමත මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයක් මේ වන තෙක් හඳුන්වා දී නොතිබුණු අතර, දැන්වීම් වලට වටිටම් ලබා දීම සඳහා පිළිගත් ක්‍රමවේදයක් සකස් කර අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය ලබාගෙන ක්‍රියාත්මක කර නොතිබුණි.	දැන්වීම් පල කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සිදුවන්නේ වසර ගණනක් පුරා අනුගත වූ ක්‍රමවේදයන්ට අනුව වන අතර එය යාවත්කාලීන කර දැන්වීම් පල කිරීමට අදාළ ප්‍රතිපත්ති හා මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයක් 2024 අගෝස්තු 31 දිනට පෙර ක්‍රියාත්මක කිරීමට කටයුතු සම්පාදනය කරනු ලබයි.	පුවත්පත් දැන්වීම් පල කිරීමට අදාළව මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයක් හඳුන්වා දිය යුතුය.
(ආ) 1985 වර්ෂයේ දී දේපල සංවර්ධන ව්‍යාපාරයේ නිරත වීම සඳහා ලේක් හවුස් ප්‍රොපර්ටි ඩිවලොප්මන්ට් (පුද්ගලික) සමාගම ආරම්භ කර තිබුණද, සමාලෝචිත වර්ෂයේ කිසිදු මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකමක් සිදු කර නොතිබුණි.	දැනට මෙම සමාගමේ අක්‍රීය තත්ත්වයේ පවතී. කෙසේ වෙතත් මෙය ඉදිරියේදී සක්‍රීය කර පවත්වා ගැනීමට අවශ්‍ය කටයුතු කරමින් පවතී.	මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් ආරම්භ කළ යුතුය.
(ඇ) සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් දිනට ටෙන්ඩර් ඇප තැන්පත් ගිණුම් තුළ වර්ෂ තුනකට වඩා පැරණි තවදුරටත් නිරවුල් නොවූ රු 1,800,000.ක් වූ ශේෂ විය.	දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව සමග බදු ගැටළුවක් පවතින බැවින් එය නිරාකරණය වන තෙක් මෙම ශේෂ පවත්වා ගත යුතුයි.	ගැටළු කඩිනමින් නිරාකරණය කර ශේෂ නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

3.3 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) සමාලෝචිත වර්ෂය තුළදී සමාගම විසින් ආයතන 03ක් සමග වලංගු ප්‍රතිවෙළඳ ගිවිසුම් නොමැතිව වටිනාකම රු.21,357,080 ක දැන්වීම් පල කර තිබුණු අතර ගිවිසුම් ඉදිරිපත් වූ ආයතන දෙකෙන් ශ්‍රී ලංකා රූපවාහිනී සංස්ථාවට අදාළව සමාගම සමග සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළ ප්‍රතිවෙළඳ දැන්වීම් පල කිරීම සඳහා ගිවිසුමට එළඹ තිබුණේ ගිවිසුමේ වලංගු කාලය අවසන් වීමට දින 03කට පෙර වූ අතර තවත් එක් පෞද්ගලික මාධ්‍ය ආයතනයක් සමග ඇති කර ගත් ප්‍රතිවෙළඳ ගිවිසුමේ එකඟ වී තිබුණු වටිනාකම ඉක්මවා රු.1,815,925 ක් වූ දැන්වීම් පල කර තිබුණි. තවද සමාගම විසින් ඉන්ඩිපෙන්ඩන්ට් ටෙලිවිෂන් නෙට්වර්ක් සමග ප්‍රතිවෙළඳ ගිවිසුමකින් තොරව 2021 හා 2022 වර්ෂවල වටිනාකම රු.18,595,910 ක් වූ දැන්වීම් පල කර තිබුණු අතර, සමාගම විසින් සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ප්‍රතිවෙළඳ ගිවිසුම් යටතේ සෙසු මාධ්‍ය ආයතනවල උපයෝජනය කළ දැන්වීම්වල වටිනාකමට අදාළ විස්තර විගණනය වෙත ඉදිරිපත් නොකෙරුණි.</p>	<p>2023 වසරේ ගිවිසුම් වටිනාකම් ඉක්මවා දැන්වීම් පල කර තිබේ නම් ඒ පිළිබඳව පරීක්ෂා කර අදාළ අගයන් සඳහා අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය ලබාගැනීමට කටයුතු කරනු ලබන අතර ඉදිරියේදී ප්‍රතිවෙළඳ ගිවිසුම් කළමනාකරණය වඩාත් විධිමත්ව පවත්වාගෙන යාම සඳහා අදාළ නිලධාරී වෙත උපදෙස් මාලාවක් නිකුත් කර ඇත.</p>	<p>ප්‍රතිවෙළඳ ගිවිසුම විධිමත්ව පවත්වා ගෙන යාමට කළමනාකරණය කටයුතු කළ යුතුය.</p>

3.4 නිෂ්කාර්ය හෝ උභන උපයෝජිත දේපල, පිරිසත හා උපකරණ

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>නිවාස යෝජනා ක්‍රමයක් ඉදිකිරීම සඳහා 1985 වර්ෂයේදී මිලදී ගත් 2021 වර්ෂයේදී රු.733,000,000 කට නැවත තක්සේරු කළ හෝකන්දර ප්‍රදේශයේ පිහිටි අක්කර 8 ක ඉඩම මිලදී ගත් දින සිට නිෂ්කාර්යව පැවතුණි.</p>	<p>හෝකන්දර ප්‍රදේශයේ ඇති එම අක්කර 8ක ඉඩම ඵලදායීව යොදා ගැනීමට අවශ්‍ය කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.</p>	<p>ආයතනයේ අරමුණුවලට අනුකූලව ඵලදායී ලෙස ආයෝජනයන් සිදු කළ යුතුය.</p>

3.5 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2017 වසරේදී මානව සම්පත් උපදේශකවරියකට රු.3,150,000 ගෙවා සකස් කර ගන්නා ලද මානව සම්පත් කළමනාකරණය හා සම්බන්ධ ප්‍රතිපත්ති 07 න් ප්‍රතිපත්ති 06 කට අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා දී නොතිබුණු අතර නැවත වරක් එම උපදේශකවරියම එම කාර්යයම සඳහාම කොන්ත්‍රාත් පදනම මත බඳවාගෙන 2022 නොවැම්බර් මාසයේ සිට 2023 ජුනි මස දක්වා රු. 1,151,250 ක් උපදේශක ගාස්තු ගෙවා තිබුණි. තවද, 2021 වර්ෂයේ දී රු.1,300,000 ක පිරිවැයක් දරා පෞද්ගලික මානව සම්පත් කළමනාකරණ ආයතනයකින් සමාගමේ බඳවා ගැනීමේ පටිපාටිය හා අනුමත කාර්ය මණ්ඩලය සකස් කිරීමට මෙකී මානව සම්පත් උපදේශකවරියගේ සේවාව ලබා ගන්නා කාලය තුළම අධ්‍යක්ෂක මණ්ඩලය තීරණය කර තිබුණු අතර සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් දින වන විටත් මානව සම්පත් කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්ති 06, බඳවා ගැනීමේ පටිපාටිය හා අනුමත කාර්ය මණ්ඩලය පිළියෙල කර නොතිබුණි.</p>	<p>සේවකයින්ගේ කාර්ය සාධනය ඇගයීමේ ක්‍රමවේදයක් සකස් කිරීම සඳහා 2017 වර්ෂයේදී උපදේශකවරියකගේ සේවය මාසික ගෙවීමේ පදනම මත ලබාගෙන එම කාලය තුළදී ඇය විසින් එම කාර්යය සාර්ථකව ඉටුකර ඇත.</p>	<p>මානව සම්පත් කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්තිය, බඳවා ගැනීමේ පටිපාටිය හා අනුමත කාර්ය මණ්ඩලය පිළියෙල කර අනුමැතිය ලබා ගත යුතුය.</p>

4. ගිණුම්කටයුතුභාවය සහ යහපාලනය

4.1 සංයුක්ත සැලැස්ම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>සමාගමේ සේවකයන් ස්වේච්ඡාවෙන් විශ්‍රාම ගැන්වීමට අදාළ රු.300,000,000 ක රාජ්‍ය ප්‍රදානයක් ලබා ගැනීම සඳහා 2023 ජුනි මස 23 වන දින අමාත්‍යාංශය සමග ඇතිකර ගත් අවබෝධතා ගිවිසුමේ එකඟ වූ පරිදි 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය වෙත ඉදිරිපත් කල යුතු ආයතනික සංයුක්ත සැලැස්ම ,ක්‍රමෝපාය සැලැස්ම, ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම ,ආයතනික ව්‍යුහය ,දෙපාර්තමේන්තු ව්‍යුහය ,රඳවා ගන්නා තනතුරු හා සේවක සංඛ්‍යාව පිළිබඳ සැලසුම් ඉදිරිපත් කර නොතිබුණු අතර එකඟ වූ කොන්දේසි ඉටු කර නොතිබුණද, ලබා ගත් රාජ්‍ය ප්‍රදානයෙන් සේවකයන් විශ්‍රාම ගැන්වීමට අදාළ වියදම් සිදු කර තිබුණි.</p>	<p>ක්‍රියාකාරී සැලැස්ම, ආයතනික ව්‍යුහය, දෙපාර්තමේන්තු ව්‍යුහය, රඳවා ගන්නා තනතුරු හා සේවක සංඛ්‍යාව ජනමාධ්‍ය අමාත්‍යාංශය වෙත මේ වන විට ඉදිරිපත් කර ඇත. දැනට සකසා අවසන්කර ඇති ආයතනයේ සංයුක්ත සැලැස්මේ කෙටුම්පත අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයේ අනුමැතියෙන් පසුව 2024 මැයි මස අවසානයට පෙර අමාත්‍යාංශය වෙත යැවීම සඳහා කටයුතු සැලසුම් කර ඇත.</p>	<p>කළමනාකරණය විසින් එකඟ වූ කොන්දේසි පරිදි කටයුතු කළ යුතුය.</p>